

Warszawa, 10 marca 2010 roku

Biuro Rzecznika Praw Dziecka

ul. Śniadeckich 10, 00-656 Warszawa

tel. (022) 696 55 50, 696 55 44

fax. (022) 629 60 79

ZEW/500/14-1/2010/ESn

Pan
Witold Kołodziejcki
Przewodniczący Krajowej Rady
Radiofonii i Telewizji
Skwer Ks. Kardynała Stefana
Wyszyńskiego Prymasa Polski 9
01-015 Warszawa

Szanowny Panie Ministrze,

do Rzecznika Praw Dziecka zwrócili się rodzice, których dzieci codziennie przed godziną 19.00 oczekują na dobranockę. Powodem ich zaniepokojenia są zapowiedzi informacji dnia, szerzej omawianych w głównym wydaniu „Wiadomości” TVP1 o godzinie 19.30. Wiadomości o nieszczęśliwych wypadkach, katastrofach, chorobach, epidemiach itp. mogą wywoływać nawet u dorosłych odbiorców różnego rodzaju napięcia i lęki, zwłaszcza, że ich przekaz ma często charakter określany mianem sensacyjnego. Odczucia dzieci bywają jeszcze silniejsze. Przedmiotem wniosku rodziców, proszących o interwencję w tej sprawie, były następujące informacje dnia:

- epidemia grypy,
- trzęsienie ziemi na Haiti,
- egzekucja w Chinach,
- zgubienie przez pracowników kostnicy zwłok zmarłego.

Rzecznik Praw Dziecka podziela zastrzeżenia rodziców, że informacje o ww. zdarzeniach nie powinny być przekazywane tuż przed programem, przeznaczonym dla dzieci. Z uwagi na fakt, iż dzieci zwykle oczekują na swój program, pojawiając się przed odbiornikami jeszcze przed rozpoczęciem skierowanej do nich audycji, rodzice nie są w stanie ustrzec ich przed odbiorem informacji, które wpływają negatywnie na ich funkcjonowanie.

Przepisy, chroniące małoletnich, wynikają z art. 18 ust. 4-5b ustawy z 29 grudnia 1992 roku o radiofonii i telewizji (Dz. U. z 2004 Nr 253, poz. 2531 z późn. zm.), a sposób kwalifikowania audycji lub innych przekazów wg kategorii wiekowych – z uwzględnieniem godzin nadawania – został określony w rozporządzeniu Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z 23 czerwca 2005 roku w sprawie kwalifikowania audycji lub innych przekazów, mogących mieć negatywny wpływ na prawidłowy fizyczny, psychiczny lub moralny rozwój małoletnich oraz audycji lub innych przekazów, przeznaczonych dla danej kategorii wiekowej małoletnich, stosowania wzorów symboli graficznych i formuł zapowiedzi (Dz. U. z 2005 r. Nr 130, poz. 1089). Z obowiązku oznakowania są jednak wyłączone: serwisy informacyjne, reklamy, telesprzedaż, transmisje sportowe i przekazy tekstowe.

W trosce o właściwy rozwój dziecka, na podstawie przepisów art. 10 ust. 1 pkt 2 ustawy z 6 stycznia 2000 roku o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. Nr 6, poz. 69 z późn. zm.), proszę o zajęcie stanowiska w przedmiotowej sprawie i spowodowanie, by zapowiedzi ważnych informacji dnia o opisanym wyżej charakterze nie były emitowane tuż przed dobranocką.

z wyprzedzeniem
Marek *Smolchowski,*

PRZEWODNICZĄCY
Krajowej Rady Radiofonii
i Telewizji

Warszawa, 13 kwietnia 2010 roku

WSW-051-269/2010/3

Pan Marek Michalak
Rzecznik Praw Dziecka

Szanowny Panie,

W związku z wystąpieniem z 10 marca 2010 roku (ZEW/500/14-1/2010/ESn), dotyczącym emitowania przed „Wieczorynką” w programie TVP 1 zapowiedzi informacji dnia, omawianych szerzej w głównym wydaniu „Wiadomości” uprzejmie informuję, że zwróciłem się w tej sprawie do prezesa Telewizji Polskiej SA (treść tego wystąpienia przekazuję w załączeniu).

Pragnę zapewnić, że poruszony przez Pana Rzecznika problem, rozpatrywany w szerszym kontekście ochrony dzieci i młodzieży przed treściami szkodliwymi dla ich prawidłowego rozwoju, jest przedmiotem stałej troski i zainteresowania ze strony Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji.

Z poważaniem

Witold Kołodziejski

PRZEWODNICZĄCY
Krajowej Rady Radiofonii
i Telewizji

KOPIA

Warszawa, 26 marca 2010 roku

WSW-051-269/2010/2

Pan Romuald Orzeł
Prezes zarządu Spółki
Telewizja Polska SA

Szanowny Panie Prezesie,

Do Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji wpłynęło wystąpienie p. Marka Michalaka, Rzecznika Praw Dziecka, do którego zwrócili się rodzice zaniepokojeni treścią zapowiedzi informacji dnia, omawianych szerzej w głównym wydaniu „Wiadomości”. Zapowiedzi te emitowane są codziennie przed „Wieczorynką”.

Rzecznik Praw Dziecka podkreślił, że ww. przekazy zawierają często treści sensacyjne, informacje o katastrofach, wypadkach czy epidemiach, które mogą budzić lęk i napięcie, szczególnie u małych dzieci, czekających w tym czasie na swoją audycję.

Pragnę podkreślić, że Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji w swoich pracach w sposób szczególny uwzględniała zawsze problematykę ochrony małoletnich widzów przed treściami, które mogą być dla nich szkodliwe. Dotyczy to przede wszystkim kontroli przestrzegania przez nadawców przepisów związanych z kwalifikowaniem audycji do emisji z przeznaczeniem dla poszczególnych grup wiekowych oraz regulacji w zakresie czasu chronionego. W przeszłości KRRiT kilkakrotnie dawała wyraz swojej troski o wpływ treści programów na rozwój dzieci i młodzieży, m.in. w stanowisku z 12 września 2006 roku oraz oświadczeniu z 15 marca 2005 roku, w którym zwróciła m.in. uwagę na potrzebę przyjrzenia się sposobowi umieszczania reklam w pasmach sąsiadujących bezpośrednio z audycjami dla dzieci i młodzieży. Treść obu ww. dokumentów uprzejmie przekazuję w załączeniu.

Należy na ten temat spojrzeć szerzej i wskazać także na potrzebę dogłębnej analizy wszelkich treści, które pojawiają się przed i po audycjach przeznaczonych na dzieci. Szczególnie dotyczy to „Wieczorynki”, której wieloletnia emisja w tym samym paśmie przyzwyczaiła kolejne już pokolenia widzów do oglądania bajki na dobranoc w telewizji publicznej zawsze o tej samej porze.

W tym kontekście bardzo niepokoi sytuacja, kiedy to przed swoją stałą pozycją programową dzieci narażane są na mimowolny kontakt z brutalnymi, katastroficznymi obrazami, budzącymi lęk i czasem nawet przerażenie. Rodzice przyzwyczajeni są do stałej

pory emisji „Wiadomości”, nie są jednak w stanie zapobiec oglądaniu przez dzieci ich zwiastunów, które emitowane są przed samą bajką. Audycje informacyjne przedstawiają często świat brutalny i rzeczywistość nieupiększoną, opiekunowie, mając tego świadomość mają możliwość zapobiegania zbyt wczesnemu kontaktowi małych dzieci z takimi treściami. Stąd ich słuszny protest przeciwko emitowaniu ich o innych, niezapowiedzianych porach, niejako „mimoходом”.

Zwracam się do Pana Prezesa o szczególną dbałość i wyjątkową odpowiedzialność w podejmowaniu wszelkich decyzji programowych, które mogą mieć wpływ na rozwój dzieci i młodzieży. Psychika małego dziecka jest tak krucha i delikatna, że zbyt wczesny kontakt z brutalną rzeczywistością może ją trwale wypaczyć i pozostawić piętno na długie lata.

Pragnę poinformować, że Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji oczekuje podjęcia działań ze strony TVP SA w tej sprawie i rozważenia możliwości uwzględnienia opinii przekazanych w imieniu interweniujących rodziców przez Rzecznika Praw Dziecka.

Z poważaniem

Witold Kołodziejski

Stanowisko KRRiT
z dnia 12 września 2006 roku
w sprawie ochrony małoletnich widzów programów telewizyjnych

Ustawa o radiofonii i telewizji art. 18 ust. 4-5b oraz rozporządzenie KRRiT z 23 czerwca 2005 r. określają obowiązki nadawców telewizyjnych w zakresie ochrony małoletnich widzów. Realizując swe ustawowe zadania KRRiT przeprowadziła w marcu 2006 r. tygodniowy całodobowy monitoring 4 programów telewizyjnych w celu kontroli wykonywania tych obowiązków przez nadawców. Był on powtórzeniem kontroli przeprowadzonej w 2005 roku, której wyniki były niepokojące. Podobnie jak poprzednio, monitoring w 2006 r. objął programy największych polskich nadawców telewizji naziemnej: dwóch nadawców publicznych (TVP 1 i TVP 2) oraz dwóch nadawców koncesjonowanych (POLSAT i TVN). Wyniki monitoringu wykazały powtórnie liczne przypadki naruszania obowiązujących przepisów ustawy o radiofonii i telewizji oraz rozporządzenia KRRiT.

Stwierdzono, że po upływie 7 miesięcy od momentu wejścia w życie rozporządzenia KRRiT nowy system kwalifikowania i oznaczania audycji i innych przekazów został przez największych polskich nadawców telewizyjnych wprowadzony głównie od strony formalnej, natomiast sposób dokonywania merytorycznej kwalifikacji audycji do odpowiednich kategorii wiekowych budzi poważne zastrzeżenia. W wielu przypadkach stwierdzono stosowanie praktyki zaniżania kategorii wiekowych, pozwalające przesuwac na godziny wcześniejsze emisje audycji, które prawidłowo zakwalifikowane powinny być nadawane, bądź to po godzinie 20.00 (z kwalifikacją "od lat 16"), bądź to po godz. 23.00 (z kwalifikacją „od lat 18”). Nasuwa to podejrzenie o świadomą manipulację systemem klasyfikacyjnym dokonywaną kosztem zdrowia psychicznego i moralnego małoletnich widzów. Przypadki takie podważają wiarygodność wprowadzonego przez ustawodawcę systemu ochrony małoletnich i ostrzegania widzów oraz ograniczają jego praktyczną przydatność dla rodziców i wychowawców. Zaniepokojenie KRRiT budzi zwłaszcza błędne i zagrażające dzieciom kwalifikowanie przez nadawców do kategorii „od lat 12” wielu audycji - w tym rozmaitych sensacyjnych paradokumentów - zawierających jednostronny obraz świata pełnego kłamstw, przemocy, występków i zbrodni, których odbiór wymaga większej dojrzałości psychicznej i intelektualnej, niż dysponują przeciętnie dzieci w tym wieku i które poprzez to stanowią istotne zagrożenie dla zdrowia psychicznego i moralnego małoletnich widzów. Innego rodzaju częstym błędem jest fakt nadawania przez nadawców audycjom cyklicznym

(szczególnie serialom oraz niektórym audycjom typu *talk show*), stałej kwalifikacji wiekowej bez względu na zawartość danego odcinka cyklu, podczas gdy poszczególne odcinki często zasadniczo różnią się treściowo i wymagają każdorazowo odrębnej kwalifikacji. Monitoring wykazał też przypadki błędnej, tj. zaniżonej kwalifikacji niektórych filmów fabularnych. Stwierdzono również manipulację zwiastunami audycji. Polegała ona na promowaniu audycji zwiastunami w ogóle nie oznakowanymi lub oznakowanymi niższą kategorią wiekową niż kwalifikacja nadana samej audycji.

W związku z powyższym KRRiT oświadcza, iż nie będzie tolerować przypadków naruszania przez nadawców obowiązujących przepisów chroniących dzieci i młodzież. KRRiT ostrzega, że we wszystkich takich przypadkach będzie stosować, zdecydowanie i konsekwentnie, w sposób szerszy, niż miało to miejsce dotychczas, sankcje przewidziane ustawą o radiofonii i telewizji (art. 53, ust. 1).

Jednocześnie KRRiT wyraża nadzieję, iż niniejsze stanowisko stanie się dla wszystkich nadawców telewizyjnych bodźcem do krytycznej autorefleksji nad dotychczasową praktyką oraz do niezwłocznego podjęcia konkretnych działań celem jej zmiany w poczuciu odpowiedzialności za zdrowie i prawidłowy rozwój małoletnich widzów.

Przewodnicząca
Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji

Elżbieta Kruk

OŚWIADCZENIE
Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji
z dnia 15 marca 2005 roku

Ustawa o radiofonii i telewizji zobowiązuje Krajową Radę Radiofonii i Telewizji do kontroli przestrzegania przez nadawców przepisów, chroniących młodych odbiorców mediów elektronicznych przed szkodliwymi dla nich programami oraz określa odpowiedzialność prawną nadawców. W praktyce Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji najczęściej ogranicza się do zwrócenia uwagi nadawcom na popełnione błędy w prawidłowej klasyfikacji audycji do emisji i wzywania ich do zaniechania działań sprzecznych z prawem. W przypadkach skrajnych nakładane są kary pieniężne. Dotychczas metoda ta na ogół była skuteczna: nadawcy zobowiązywali się do staranniejszego doboru i kwalifikacji emitowanych materiałów.

W ostatnim czasie obserwujemy jednak próby rozszerzenia przez nadawców granic, określonych w ustawie o radiofonii i telewizji w zakresie ochrony dzieci i młodzieży przed treściami szkodliwymi. Coraz częściej w czasie objętym ochroną są emitowane audycje, których pora emisji powinna zgodnie z prawem przypadać po godzinie 23.00.

W związku z powyższym Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji oświadcza, że nie wyraża zgody na samowolną liberalizację w praktycznym stosowaniu przepisów ustawowych, dotyczących obowiązku ochrony nieletnich odbiorców programów, a w szczególności zasady czasu objętego ochroną. Jeśli okaże się to konieczne, Krajowa Rada będzie zmuszona, częściej niż było to dotychczas, nakładać kary pieniężne na nadawców nieprzestrzegających przepisów określonych w art. 18 ust. 1-5b oraz ust. 6 ustawy o radiofonii i telewizji, a także do szerszego uwzględniania płynących stąd wniosków przy procesie udzielania i rozszerzania koncesji. Krajowa Rada podkreśla, że stosowanie oznakowania „tylko dla dorosłych” nie zwalnia nadawcy z obowiązku umieszczenia audycji w odpowiednim paśmie czasowym.

Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji otrzymuje w ostatnim czasie w tej sprawie wiele skarg od osób indywidualnych, jak i organizacji społecznych. Autorzy listów podkreślają, że nadawcy zarówno koncesjonowani, jak i publiczni, naruszają przepisy ustawy o radiofonii i telewizji poprzez emitowanie w czasie objętym ochroną, to jest między godz. 6.00 a 23.00, obrazów drastycznych, scen przemocy i gwałtu, a także używanie wulgarnego języka oraz propagowanie zachowań sprzecznych z dobrymi obyczajami i ogólnie przyjętymi normami moralnymi.

Skargi odnoszą się do filmów fabularnych (np. seriali jak „Fala zbrodni”, serial emitowany w Telewizji POLSAT, czy „Glina” - w TVP 1), audycji typu *talk show* (np. z cyklu emitowanego w Telewizji TVN „Rozmowy w toku” - „Mój pierwszy gejowski raz” na temat inicjacji homoseksualnej dzieci w wieku szkolnym, czy „Ona mi płaci” na temat kulis „zawodu” męskiej prostytutki), *reality show*, ale także filmów dokumentalnych czy paradokumentalnych. W czasie objętym ochroną pojawiają się również audycje publicystyczne i dyskusje z udziałem publiczności podejmujące tematy, przeznaczone wyłącznie dla widzów dorosłych. Także w audycjach informacyjnych obserwować można zjawisko brutalizacji przekazu: coraz częstsze staje się epatowanie widza drastycznymi zdjęciami z miejsc konfliktów zbrojnych, wypadków i katastrof zdjęciami, które nie wnoszą nic w warstwie informacyjnej, zaś ich jedynym zadaniem jest fałszywie rozumiane „urozmaicenie” relacji. W tym miejscu należy przypomnieć głosy potępienia, jakie zostały skierowane przez dziennikarzy po opublikowaniu przez jedną z gazet zdjęć zabitego w Iraku Waldemara Milewicza. Niestety dziennikarzom brakuje tej refleksji przy pokazywaniu anonimowych ofiar tragedii.

Krajowa Rada przypomina też nadawcom o potrzebie zwrócenia uwagi na sposób umieszczania reklam w pasmach sąsiadujących bezpośrednio z audycjami dla dzieci i młodzieży. Praktyka stosowana przez nadawców często nie uwzględnia niebezpieczeństwa niewłaściwego odbioru reklam przez małoletnich widzów.

Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji zwraca się z apelem do wszystkich nadawców o dobrowolną autoregulację zasad działalności reklamowej, której odbiorcami mogą być dzieci. Za pierwszy ważny krok w tej dziedzinie Krajowa Rada uznaje „Kartę zasad”, przyjętą przez CANAL + CYFROWY w czerwcu 2004 roku.

Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji, podzielając wyrażane w skargach kierowanych do KRRiT, zaniepokojenie opinii publicznej przypadkami nieprzestrzegania przepisów, dotyczących ochrony małoletnich widzów, widzi konieczność zaostrzenia stosowanych w tej dziedzinie sankcji. Polityka prowadzona w tym zakresie przez Krajową Radę jest zgodna z wolą ustawodawcy, który nowelizując ustawę o radiofonii i telewizji w ubiegłym roku zaostrzył przepisy, dotyczące ochrony małoletnich odbiorców telewizji zobowiązując nadawców do oznaczania audycji lub innych przekazów odpowiednim, symbolem graficznym informującym o ich przeznaczeniu dla danej kategorii wiekowej (art. 18 ust. 5b i 6). Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji informuje, że w najbliższym czasie, po zakończeniu konsultacji ze specjalistami z ośrodków naukowych zajmujących się skutkami odbioru mediów, wyda rozporządzenie regulujące te kwestie zgodnie z nowym stanem prawnym.

Podejmowane w celu lepszej ochrony małoletnich widzów działania KRRiT są zgodne z polityką Unii Europejskiej wyrażaną m.in. w takich dokumentach, jak rekomendacja na temat ochrony niepełnoletnich przed programami pornograficznymi przyjęta przez stały Komitet d.s. Telewizji Ponadgranicznej w czasie obrad 11-12 października 2004 roku oraz propozycja zalecenia Parlamentu Europejskiego i Rady Unii Europejskiej w sprawie ochrony nieletnich i ludzkiej godności, przedstawiona 30 kwietnia 2004 roku.

Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji wyraża nadzieję, że w działaniach zmierzających do uczynienia mediów elektronicznych bardziej przyjaznymi i bezpiecznymi wezmą udział wszyscy nadawcy telewizyjni.

Przewodnicząca KRRiT

Danuta Waniek

PRZEWODNICZĄCY
Krajowej Rady Radiofonii
i Telewizji

Warszawa, 27 kwietnia 2010 roku

Pan Marek Michalak
Rzecznik Praw Dziecka

Szanowny Panie,

W nawiązaniu do korespondencji z 13 kwietnia 2010 roku (WSW-269/2010/3) oraz w odpowiedzi na wystąpienie z 10 marca 2010 roku (ZEW/500/14-1/2010/ESn), dotyczące emitowania w programie TVP 1 przed „Wieczorynką” zwiastunów „Wiadomości” uprzejmie informuję, że stanowisko w tej sprawie przekazał prezes Telewizji Polskiej SA.

Z wyjaśnień udzielonych przez p. Jacka Karnowskiego, p.o. kierownika redakcji „Wiadomości” wynika, iż poruszony przez Pana problem sygnalizowany był kierownictwu „Wiadomości” już w styczniu 2010 roku przez Komisję Etyki TVP SA. Zostały w związku z tym podjęte stosowne działania, m.in. wydawcy oraz prowadzący główne wydanie ww. audycji otrzymali zalecenie daleko idącego złagodzenia przekazywanych treści, nawet kosztem atrakcyjności zapowiedzi. W ocenie p. Jacka Karnowskiego zalecenia te zostały zrealizowane, a Pańskie wystąpienie dotyczy treści wyemitowanych przed podjęciem ww. działań.

Pragnę wyrazić nadzieję, że zapewnienie redakcji „Wiadomości” o dołożeniu wszelkich starań, by emitowane treści pozostawały w zgodzie ze standardami, jakich wymaga się od publicznego nadawcy, będzie realizowane z pełną starannością, tak by nie było w tej kwestii więcej zastrzeżeń kierowanych do Rzecznika Praw Dziecka przez zaniepokojonych rodziców.

Z poważaniem

Witold Kołodziejcki